

DEFINICE A ROZLIŠENÍ ZÁZRAKŮ POČET ZÁZRAKŮ POŽADOVANÝCH PRO BEATIFIKACI A KANONIZACI

Kongregace pro blahorečení a svatořečení

I. Definice zázraku

Sv. Tomáš: „Zázrak je událost zcela obdivuhodná, protože má příčinu, jež je všem skutečně skrytá. Touto příčinou je Bůh. Proto díla, která koná Bůh mimo řád nám známých příčin, nazýváme zázraky.“¹

II. Rozlišení zázraků

Sv. Tomáš:² „Ve vztahu k božské moci nelze nic označit za zázrak: neboť ve vztahu k božské moci není žádná událost ničím větším než drobností... Určitou událost označujeme za zázrak ve vztahu k přirozeným schopnostem, které tato událost převyšuje. O velikosti zázraku mluvíme podle toho, v jakém stupni převyšuje přirozené schopnosti.“

Určitá událost může převyšovat přirozené síly třemi způsoby (stupni):

1. stupeň:

„První (způsob nebo stupeň), co se týká **podstaty** dané události: *quantum ad substantiam facti* (nebo **konstituce**), které nemůže přirozenost v žádném případě dosáhnout: způsobit např., aby dvě tělesa zaujímal jedině místo, nebo aby se Slunce vrátilo ve svém běhu zpět, nebo aby se lidské tělo stalo oslaveným. Tyto události tvoří **první stupeň** zázraků.“ (Zacchi: „první **místo**“; Fabbi: „první **kategorii**“).

2. stupeň:

„Určitá událost může překonávat přirozené síly nikoliv v důsledku věci, která je vytvářena, nýbrž skrze **subjekt**, který tuto skutečnost působí“ jako např. vzkříšení mrtvých, uzdravení slepých atd. Přirozenost ovšem může poskytnout dar vidění, avšak nikoliv slepému člověku. Tyto události tvoří **druhý stupeň**: *secundum locum*; Zacchi: „druhé místo“; Fabbi: „druhou **kategorii** mezi zázraky“. „**Restitutio ad integrum**“

3. stupeň:

„Jistá událost může převyšovat přirozené síly pouze **způsobem** a procesem, jímž k ní došlo: např. když někdo někoho okamžitě božskou mocí uzdraví z horečky, aniž by bylo třeba využít léčby a bez ohledu na normální průběh nemoci v podobných případech; nebo když se z jasného nebe najednou zatáhne obloha a začne pršet čistě z božské moci, aniž by zasáhly přirozené příčiny, jak se stalo v důsledku modlitby Samuela a Eliáše. Události tohoto typu tvoří **poslední stupeň**: *infimum locum*; Zacchi: „poslední místo“; Fabbi: „poslední **kategorii**“.³

Jiné rozlišení zázraků

navržené sv. Tomášem a převzaté již citovanými autory:⁴

1. *Nadpřirozené*

Takto se označují zázraky, jejichž účinek, vyvolaný Bohem, nemůže být žádným způsobem vyvolán přirozenými prostředky. A to ze dvou důvodů: buď proto, že jeho **forma** (= **podstata** = **obsah**), kterou ve věcech působí Bůh, nemůže být zcela vytvořena přírodou, jako je forma slávy, kterou Bůh vnáší do těla svých vyvolených, a jak tomu bylo při Vtělení Božího Slova; nebo proto, že sice příroda může tuto formu vytvořit v určité hmotě, avšak nedokáže to právě v této zmíněné hmotě. Tak může přirozenost vytvořit život, ale nikdy mrtvolu.“

2. *Protipřirozené*

Jako **protipřirozený** zázrak se označuje ten, v jehož přirozenosti zůstává nějaká dispozice, jež se protíví účinku, který působí Bůh. Tak tomu bylo, když Bůh ochránil bez úhony tři mladíky v ohnivě peci, přestože si oheň uchoval svou spalující schopnost; nebo když se voda v Jordánu zastavila, přestože si uchovala svou tíhu; a to se stalo i při narození z Panny.“

3. *Mimopřirozené*

Konečně se říká, že Bůh působí **mimo přirozenost**, když koná nějaký důsledek, který dokáže vytvořit i přirozenost, ale koná to **způsobem**, kterým to přirozenost udělat nedokáže. To se děje buď proto, že chybějí cesty, jimiž se daná skutečnost děje v přírodě, jak tomu bylo při proměnění vody ve víno, jak to způsobil Kristus; nebo proto, že božské působení rozmnoží jsoucno do takové míry, že toho přirozeně nelze dosáhnout, jak se stalo při rozmnožení žab v Egyptě; nebo konečně se to děje vzhledem k času, jako když se po vzývání nějakého světce uzdraví nějaký nemocný. Také přirozenost působí tyto děje, avšak v delším čase nebo v odlišném časovém rám-

ci, než jak tomu bylo u zázraku. Tak se tomu stalo při zázraku uzdravení Petrovy tchýně. Z toho vyplývá, že v tomto trojím rozdělení zázraků překračuje jak **způsob**, tak **samotná skutečnost** přirozené možnosti.“⁵

Závěry:

1.

Zázraky I. a II. stupně jsou **nadpřirozené**. Zázraky III. stupně jsou **mimopřirozené**. – Všechny zázraky jsou **nadpřirozené**, přinejmenším nějakým svým prvkem, avšak ne všechny jsou nadpřirozené stejným stupněm nebo ve stejné míře. Žádný zázrak není nadpřirozený, co se týká **specifické podstaty** výsledku, který přinesl, ve smyslu, že by spadal do řádu **milosti** (účast na božské přirozenosti a na božském působení, jako je blažené patření). **Sláva Kristovy duše se podstatným způsobem** odlišuje od **slávy jeho těla**, protože je podstatně vznešenější, transcendentnější a nesdělitelnější než sláva těla. Pouze ve snění mohli někteří teologové tvrdit, že vzkříšení těla je nezbytné k blaženému patření na Boha.

2.

Uzdravení z nějaké nemoci, jejíž **prognóza** byla shledána většinou lékařů jako **infausta quoad vitam**⁶ nebo **quoad valetudinem**,⁷ tvoří zázrak II. stupně, i když nenastane **ihned**.

3.

Uzdravení z nějaké nemoci, jejíž **prognóza** byla shledána jako **valde reservata quoad valetudinem**,⁸ které se ověří jako **okamžitě, dokonalé a trvalé**, aniž by byly použity vhodné léky, tvoří zázrak III. stupně.

III. Připomínky Benedikta XIV.

(kard. Prospero Lambertini) ohledně rozlišení zázraků, předložených pro beatifikaci a kanonizaci:

1.

Zázraky, jež se odehrály po smrti a které Bůh vykonal na přímlovu zemřelého, dokazují jeho svatost a jsou brány jako otevřené a božské znamení svatosti.⁹

2.

Pro schválení jak ctností, popř. mučednictví, tak zázraků, se vyžadují velmi jasné a průkazné důkazy o alibi; v těch, které už byly předloženy, nikdo ať nevidí, že by se v nějaké kauze vyžadovaly četnější a průkaznější zázraky, zatímco v jiné by stačily zázraky menší a méně evidentní. A oč vznešenější mohou být ctnosti určitého služebníka Božího než ctnosti jiného služebníka, u všech se pro schválení jejich kanonizace požaduje, aby dosáhli heroického stupně: z toho tudíž vyplývá, že je ve všech kauzách třeba vyžadovat stejné zázraky, jak co se týká stupně, jímž přesahují přirozenost, tak co do počtu a co se týká důkazní přesvědčivosti.¹⁰

3.

Pro beatifikaci a kanonizaci jsou dostatečné zázraky III. stupně.

Zázraky třetího stupně přesahují přirozené síly, co se týká **způsobu**, a jsou to skutečné zázraky; z toho tedy vyplývá, že pro beatifikace a kanonizace jsou dostatečné, jak je možné vidět na citovaných místech (kn. I, kap. 26, č. 1; kap. 32, č. 3) tohoto díla. A dobře pokračuje Filip Maria od sv. Pavla (*De sacr. apparit.*, kap. 2): „Neomylnost Božího svědectví se hledá ve všech skutečných zázracích; jakýkoliv z nich tedy plně dokazuje pravdivost skutečnosti, pro niž byl vyžadován. A i když připustíme, že z našeho pohle-

du jsou snáze ověřitelné zázraky druhého než třetího stupně, neztrácí tyto zázraky skutečnou a sobě vlastní neomylnost svědectví o pravdě víry, nebo o svatosti Božích služebníků, a zůstávají plně přesvědčivými, i když je k jejich ověření nutné pečlivé zkoumání, aby se ukázalo, zda podstata jejich účinku odpovídá tomuto dílu.¹¹

4.

Okamžitost (morální, nikoliv matematická) se nevyžaduje pro zázraky **I. a II. řádu** (= stupně = druhu), ale pouze pro zázraky **III. řádu**.

Dnes už nevidíme žádnou nesnáz, připustíme-li, že **okamžitost** není nezbytně požadována u zázraků prvního a druhého stupně, ale že se nezbytně požaduje u zázraků třetího stupně, a to jak u různých uzdravení z nemocí, tak u různých zázraků, jejichž obsah spočívá pouze ve způsobu, jakým se věc odehrála.¹²

5.

Zlepšení nemoci neobnáší zázrak, pokud ovšem nejde o synonymum **dokonalého a okamžitého uzdravení**.

Pro nedostatek okamžitého účinku není možné připisovat (uzdravením) zázračný účinek, pokud se neprokáže, že patří ke druhému, a ne třetímu řádu; případně pokud se z kontextu nedokáže, že slovo „zlepšení“ nebylo použito lékařem nebo svědky pro dokonalé a okamžité uzdravení, jak bylo výslovně vyjádřeno postulátory kauzy tehdy blahoslaveného, nyní sv. Františka Solana v době, kdy zastával úřad ochránce víry.¹³

6.

Jizvy nejsou **neslučitelné** se zázraky **II. a III. stupně**. Únava je neslučitelná se zázraky **III. stupně**.

Jizva po ráně je určitým následkem nemo-

ci: to však, jak věřím, nebrání uznání správnému a přímému důkazu zázračného uzdravení rány. Častějším následkem nemocí je únava; a zde bych věřil, že únava nepochybně protirečí dokázání zázraku, neboť tato skutečnost vychází z nemoci, která by mohla být uzdravena přirozeným způsobem, i když nikoliv stejným způsobem, jakým se tato nemoc vyléčila, tzn. ve stejném okamžiku, a bez léků; u nemoci, kterou není možné přirozenými prostředky vyléčit, je ovšem rána stejného typu jako nemoc.

Jedním slovem řečeno, **únava**, která přetrvává poté, co byla zahrnuta nemoc, brání uznání zázraku, je-li tento zázrak **třetího typu**, ale nebrání uznání zázraku, pokud se jedná o zázrak **druhého druhu**.¹⁴

7.

Pro **uznání zázraku II. stupně** – tj. uzdravení z nemocí, které jsou přirozeným způsobem absolutně nevyléčitelné – **se nepožaduje okamžitý efekt ani absence užívání léků**.

Dodejme ovšem, že jedná-li se o zázraky druhého druhu, není absolutně nezbytné zkoumat, zda šlo o **okamžité uzdravení**, zda se jednalo o krizi a **zda byly podávány léky**.¹⁵

8.

Zázrakem druhého stupně je uzdravení z nemoci, která je přirozenými prostředky **nevyléčitelná**; **zázrakem třetího stupně** je **dokonalé a okamžité** uzdravení, které je přirozenou cestou neobvyklé.

Aby mohlo být uzdravení uznáno za zázračné, je nezbytné, aby byla daná nemoc **nevyléčitelná**, nebo aby šlo o uzdravení **dokonalé a okamžité**.¹⁶

9.

U **téhož člověka** může dojít **ke dvěma**

zázrakům za předpokladu, že nastala dvě uzdravení z nemocí, zvláště jsou-li odlišného druhu: může tedy jít o **dva zázraky II. druhu**, nebo o **jeden zázrak II. druhu a jeden III. druhu**.

Má-li nemocný dvě nemoci rozdílného typu, pak v případě, že jedna zůstává nevyléčená nebo se později vyléčí přirozenými prostředky, nemá vliv na zázrak, k němuž došlo prostřednictvím uzdravení z druhé nemoci. Pokud ta druhá nemoc zůstává, není možné tvrdit, že by šlo o nedokonalé, pochybné nebo částečné uzdravení; pokud uzdravení z druhé nemoci nastane mimo přirozený řád, **je třeba se vyslovit** nikoliv pro jeden, ale **pro dva zázraky**.¹⁷

IV. Počet zázraků požadovaných pro beatifikaci a pro kanonizaci

Podle Řádu Kongregace pro blahorečení a svatořečení (schváleného ad experimentum na tři roky papežem Janem Pavlem II. 21. března 1983):

čl. 26

„§ 1. Pro beatifikaci se vyžaduje **jeden** řádně schválený **zázrak** a jedna opravdová **fama signorum**.“

Předpokládá se, že tato *fama signorum* je již prokázána prostřednictvím *Úvodního dekretu ke kauze*.¹⁸

„Pro kanonizaci je nezbytný **jeden zázrak**, k němuž došlo **po beatifikaci** a který byl řádně schválen.“

Ukazuje se, že papež již poskytl dispenzi pro schválení zázraků předložených kongregaci, k nimž došlo **před** beatifikací. Z teologického úhlu pohledu se nevidí žádná obtíž ve schválení zázraku, předloženému kongregaci, který se odehrál **před** beatifikací ne-

bo v **jejím průběhu**, pokud k němu ovšem došlo **poté**, co papež schválil zázrak, předložený pro beatifikaci. Měli bychom tak **nové znamení** věrohodnosti, tj. bezprostředního Božího zásahu, potvrzujícího nejen **heroické ctnosti**, ale také **nebeskou slávu** kandidáta svatořečení.

Přeložil Jiří Plhoň

Poznámky

¹ SVATÝ TOMÁŠ, *Summa theologica*, I, q. 105, a. 7, c.

² Ze sv. Tomáše vycházejí: Benedikt XIV.; R. GARIGGOU-LA-GRANGE, *De Revelatione per Ecclesiam Catholicam proposita*, Romae 1932; F. FABBI, *Miracolo*, in: *Enc. Catt. VIII*; A. ZACCHI, *Il miracolo*, Milano 1923.

³ SVATÝ TOMÁŠ, *Summa theologica*, I, q. 105, a. 8, c.).

⁴ Týž, *Quaest. Disp., De potentia*, q. VI., a. 2, ad 3; *Comm. in II Sent.*, dist. XVIII, q. 1, a. 1.

⁵ A. ZACCHI, *Il miracolo*, s. 110–111.

⁶ Pozn. překl.: nepříznivá životu.

⁷ Pozn. překl.: nepříznivá uzdravení.

⁸ Pozn. překl.: značně rezervovaná, co se týká uzdravení.

⁹ BENEDIKT XIV., *De Serv. Dei Beatif. et Beat. Canon.*, kn. IV., část I., kap. V, č. 5, s. 53. *Miracula post obitum facta a Deo, intercessione defuncti, eius sanctitatem demonstrant et apertum et divinum sanctitatis signum praeseferunt.*

¹⁰ Tamtéž, s. 70. *Pro approbatione tum virtutum, aut martyrii, tum miraculorum clarissimae et validissimae ex alibi dictis probationes requiruntur; quibus proinde positis, nemo est qui non videat, nullatenus stare posse, ut in una causa plura et evidentiora, in alia vero minorata et minus evidentia miracula requirantur. Et, quamvis illustriores potuerint esse virtutes alicuius Servi Dei, quam alterius, omnes tamen, ut approbentur quoad Canonizationem, oportet, ut ad gradum heroicum pervenerint: ex quo proinde fit, ut aequalia miracula quoad excessum virium naturae creatae, quoad numerum, et quoad pondus probationum in omnibus causis requirantur.*

¹¹ Tamtéž, s. 70–71. *Miracula quippe tertii generis excidunt vires naturae quoad modum, et sunt vera miracula; ex quo proinde sequitur, ea sufficere debere pro B. et C., uti videri potest cit. lib. lc. 26, n. 1 et c. 32, n. 3 huius operis.: et bene prosequitur Philippus Maria a s. Paulo (De sacr. apparit., cit., kap. 2): „Eadem omnino infallibilitas divini testimoni reperitur in omnibus veris miraculis; onde quodlibet ipsorum plenissime probat id, pro cuius veritate patrat. Et licet concedatur, quoad nos esse facilius probationis miracula secundae classis, quam tertiae, hinc tamen ab his non tollitur vera et insita infallibilitas testificandi veritas Fidei, vel sanctitatem Servorum Dei, et ad summum convincetur, necessarium esse diligentius examen, ut videatur, utrum natura suis viribus valuerit ad tantum opus.*

¹² Tamtéž, s. 95. *Verum hodie cessare videtur quaecumque difficultas... asserendo instantaneitatem non requiri necessario in miraculis primi et secundi generis, sed omnino esse necessariam in miraculis tertii generis, et sic ut in plurimum in sanationibus ab infirmitatibus, cum ut in plurimum miraculum in his contingens consistat tantum in modo.*

¹³ Tamtéž. *Non possunt ex defectu instantaneitatis (sanationes) miraculis adscribi, nisi probetur miraculum esse secundi, non tertii ordinis; vel nisi ostendatur ex contextu, meliorationis verbum fuisse a Medico, et testibus usurpatum pro perfecta et subita sanatione, uti strenue praestitum fuit a Postulatoribus causae tunc Beati, nunc Sancti Francisci Solani tempo quo fungebatur munere Fidei Promotoris.*

¹⁴ Tamtéž, č. 23, s. 99. *Cicatrix ex vulnere est quoddam morbi consecrarium: sed hoc non crederem obstare miraculo sanationis vulneris rite et recte probatae. Frequentior morborum consequentia est virium lassitudo; et hanc crederem absque dubio ostare approbationi miraculi, cum res est de morbo, qui naturaliter sanari potuisset, licet non eodem modo, quo sanctus est, temporis videlicet momento, et sine medicamentis; secus autem, cum res est de morbo, qui naturaliter sanari non poterat. Uno verbo, debilitas virium, quae, depulso morbo, superest, obstat approbationi miraculi, cum miraculum est tertii generis, et non obstat approbationis miraculi, cum miraculum est secundi generis.*

¹⁵ Tamtéž, č. 34, s. 106. *Illud quoque additur, si res sit de miraculis secundi generis, non esse absolute necessarium quaerere de instantaneitate, de crisi, et medicamentis adhibitis.*

¹⁶ Tamtéž, č. 3, s. 106. *Necesse esse, ut sanatio inter miracula recenseatur, vel ut morbus sit insanabilis, vel ut sanatio sit perfecta et subita.*

¹⁷ Tamtéž, č. 21, s. 99. *In laborante duplici morbo, quorum alter sit separatus ab alio, permansionem unius, vel etiam subsecutam huius curationem per media naturalia, non inficere miraculum, quod contigit in sanatione alterius, nec sanationem ipsam, ob alterius morbi permansionem, dici posse imperfectam, mancam, aut concisam; quod si alterius quoque morbi sanatio citra naturae opem contingat, non pro uno, sed pro duplici miraculo pronunciantum est.*

¹⁸ Tak je tomu u kauz, zahájených v době platnosti předchozí normativy; v dnes platné legislativě už neexistuje *Introductio Causae*.